

KRAPP'IN SON BANDI

(Krapp's Last Tape)

Çeviren: Uğur Ün

1958'in başlarında İngilizce yazılmıştır. İlk kez *Evergreen Review*'da (Yaz 1958) yayımlanmıştır. 28 Ekim 1958'de, Londra, Royal Court Theatre'de sahneye konmuştur.

(Bir akşam, ilerlemiş saatler.
KRAPP'ın dağınık odası.
Önde ortada, iki çekmecesini seyirciye
doğru açılan küçük bir masa.
Masada, yüzü seyircilere dönük, yani
çekmecelerin karşı tarafında oturan
çökmüş, yaşlı bir adam: KRAPP.
Rengi atmış siyah pantolonu dar ve bo-
yuna göre kısadır. Rengi atmış siyah
kolsuz yeleğinin dört büyük cebi vardır.
Gümüş saati ağır ve kösteclidir. Kirlili
beyaz, üst düğmeleri açık gömleği
yakasızdır. En azından 48 numara, çok
dar ve sivri uçlu, kirlili beyaz renkli,
insanı şaşırtan bir çift bot giymiştir.
Beyaz bir yüz. Morarmış burun.
Kırışmış dağınık saçlar. Traşsız.
Aşırı derecede miyop (ama gözlüksüz).
Kulakları ağır ızdır.
Sesi çallak. Kendine özgü bir vurgula-
ma biçimi var.
Güçlkle yürür.
Masanın üzerinde mikrofonuyla birlikte
bir teyp ve kayıt yapılmış makaraların
duruğu bir sürü karton kutu.
Masa ve yakın çevresi çirğ beyaz bir
ışıkla aydınlatılmıştır. Sahnenin öteki
tarafı karanlıktır.
KRAPP bir süre devinimsiz kalır, derin
bir iç çeker, saatine bakar, ceplerini
karıştırır, bir zarf çıkarır, yerine sokar,
yeniden aranır, küçük bir anahtar deste-
si çıkarır, gözüne yaklaştırır, bir anah-
tar seçer, kalkar ve masanın önüne
geçer. Eğilir, birinci çekmecenin kilidi-
ni açar, içine bakar, elini gezdirir, bir
teyp makarası çıkarır, yakından bakar,
yerine koyar, çekmeceyi kilitlet, ikinci
çekmecenin kilidini açar, içine bakar,
elini gezdirir, büyük bir muz çıkarır, ya-
kından bakar, çekmeceyi kilitlet, anah-
tarları cebine koyar. Döner, sahnenin

kenarına kadar ilerler, durur, muzı okşar, soyar, kabuğunu ayaklarının dibine atar, muzun ucunu ağzına alarak önüne, boşluğa bakar, kıpırtısız durur. Sonunda muzun ucunu ısırır, döner ve sahnenin kenarında, ışıktaki volta atmaya koyulur; düşüncelere dalmış muzunu yerken, her iki yönde de en fazla dört ya da beş adım atacaktır. Kabuğa basar, kayar, neredeyse düşecektir, kendini toparlar, eğilir, kabuğa bakar ve hep eğilmiş durarak ayağıyla sahnenin kenarından boşluğa iter. Yeniden volta atmaya başlar, muzı bitirir, masaya döner, oturur, bir an devinimsiz durur, derin bir iç çeker, cebinden anahtarları alır, gözlerine yaklaştırır, anahtarı seçer, kalkar ve masanın önüne gider, ikinci çekmecenin kilidini açar, bir büyük muz daha çıkarır, yakından bakar, çekmeceyi kilitletler, anahtarları yeniden cebine koyar, döner, sahnenin kenarına ilerler, durur, muzı okşar, soyar, kabuğunu sahnenin önündeki boşluğa fırlatır, muzun ucunu ağzına alır, önüne, boşluğa bakarak kıpırtısız durur.

Sonunda aklına bir şeyler gelir, muzu ucu gözükecek bir biçimde yelek cebine sokar, hızla sahnenin arkasına karanlığa gider. On saniye geçer. Açılan şişe mantarının gürültüsü. Onbeş saniye geçer. Elinde eski bir defteri kebir ışıklı bölgeye döner, masaya oturur. Defteri masaya bırakır, ağzını siler, ellerini yeleğinin önüne siler ve düzgün bir biçimde birleştirip, birbirine sürter.)

KRAPP

: (Canlılıkla.) Ah! (Defterin üzerine eğilir, sayfaları çevirir, aradığı kaydı bulur, okur.) Kulu ... üçç ... makara ... beç ... (Başını kaldırır ve önüne bakar. Keyiflice.) Makara! (Susar.) Makarra!

(Mutlu bir gülümseme. Sessizlik. Masa-ya eğilir, yakından inceleyerek kutuları karıştırır.) Kutu ... üçç ... üçç ... dört ... iki ... (Şaşkınlıkla.) dokuz! bu ne yahu! ... yedi ... ah! küçük yaramaz! (Kutuyu alıp yakından bakar.) Kutu üçç. (Masa-ya koyar, açar, içindeki makaralara bakar.) Makara ... (Deftere bakar.) ... beş ... (Makaralara bakar.) beş ... beş ... ah! küçük şarlatan! (Bir makara alıp yakından inceler.) Makara beş. (Masanın üzerine koyar, üç numaralı kutuyu kapatır, ötekilerin yanına koyar, makarayı alır.) Kutu üç, makara beş. (Aletin üzerine eğilir, kafasını kaldırır. Keyifle.) Makarra! (Mutlu bir gülümseme. Eğilir, makarayı alete takar, ellerini oğuşturur.) Ah! (Deftere bakar. Sayfanın aşağısındaki kaydı okur.) Annem nihayet huzura kavuştu. Hımm ... Siyah top ... (Başını kaldırır, önüne boşluğa bakar. Afallamış.) Siyah top mu?.. (Yeniden deftere bakar, okur.) Esmer dadı ... (Başını kaldırır, deftere bakar, okur.) Bağırsakların durumunda hafif bir düzelme ... Hımm ... Unutulmaz ... ne? (Daha yakından bakar.) Gündönümü, unutulmaz gündönümü. (Başını kaldırır, boş gözlerle önüne bakar. Afallamış.) Unutulmaz gündönümü mü? (Susar. Omuz silker, yeniden deftere bakar, okur.) Aşka— (Sayfayı çevirir.) —elveda. (Başını kaldırır, dalar, teybin üzerine eğilir, çalıştırır ve dinleme konumuna geçer; öne eğilerek elleriyle kulaklarını açarak alete doğru uzatır, yüzü izleyiciye dönüktür.)

BANT

: (Güçlü, oldukça tumturaklı bir ses, KRAPP'ın çok daha genç dönemine ait olduğu iyice belirgindir.) Bugün otuzdokuzuma girdim, dipdiri— (Daha rahat bir biçimde yerleşmeye çalışırken kutu-

lardan birini düşürür, küfreder, aleti durdurur, kutuları ve kayıt defterini sert bir hareketle yere savurur, bandı başa alır, çalıştırır, dinleme konumuna geçer.) Bugün otuzdokuzuma girdim, dipdiri hissediyorum kendimi, şu zayıf yanımlı saymazsak, entelektüel yaşamım da ... *(Duraksar.)* ... en üst noktama ya da buna yakın bir yere ulaştı anladığım kadarıyla. Şu berbat olayı geçmiş yıllardaki gibi bir meyhanede sakın sakın kutladım. Kimsecikler yoktu. Gözlerimi kapatıp, ateşin önünde oturarak sapı samandan ayıkladım. Bir zarfın arkasına birşeyler çiziktirdim. İnime dönmekten, eski püskü giysilerime kavuşmaktan hoşnuttum. Biraz önce üzülerek söylüyorum üç muz yedim ve bir dördüncüsünü yemekten zor alıkoydum kendimi. Benim durumumdaki biri için zehirden farksız bunlar. *(Telaşlı bir biçimde.)* Bırak şunları yemeyi artık! *(Susar.)* Masamın üzerindeki ışık olumlu bir değişiklik. Çevremdeki tüm bu karanlığın içinde kendimi daha az yalnız hissediyorum. *(Susar.)* Bir bakıma. *(Susar.)* Kalkıp inimde şöyle bir dolaşmayı ve sonra buraya ... *(Duraksar.)* ... kendime dönmeyi seviyorum. *(Susar.)* Krapp'a.

(Susar.)

Sap demekle ne anlatmak istediğime bakalım şimdi de, demek istediğim ... *(Duraksar.)* ... yani bunun anlamı, her yan toz — her yanım toz içinde kalsa da bir değer taşıyan şeyler. Gözlerimi kapıyor ve onları düşlemeye çalışıyorum.

(Susar. KRAPP çok kısa bir süre gözlerini kapatır.) KRAPP.

Bu akşam olağanüstü bir sessizlik var, kulaklarımı zorlasam da bir fısıltı bile duyamıyorum. Yaşlı bayan McGlome

bu saatlerde şarkı söyler her zaman. Ama bu akşam söylemiyor. Genç kızlık çağının şarkılarıymış, öyle diyor. Onu bir genç kız olarak düşünmek zor. Harika bir kadın oysa. Connaught'lu sanıyorum. (Susar.) Ömrüm yeter de onun yaşına gelirsem şarkı söyleyebilecek miyim? Hayır. (Susar.) Çocukken şarkı söyler miydin? Hayır. (Susar.) Hiç şarkı söyledim mi? Hayır. (Susar.) Biraz önce, geçmiş yıllardan gelişigüzel bir bölüm dinledim. Deftere bakarak doğrulamadım ama on, oniki yıl öncesine ait olmalı. Sanırım o sıralarda hâlâ Kedar Sokağında Bianca ile düzensiz bir ilişkiyi sürdürüyordum. İyi sıyırdım kendimi, Tanrıya şükür. Sonu yoktu. (Susar.) Söyleyecek pek söz bulamıyorum onun için ama gözleri çok güzeldi. Sımsıcaktı. Birden yeniden gördüm onları. (Susar.) Benzersiz! (Susar.) Neyse! (Susar.) Bu eski hikayeler ürkütüyor insanı, ama çoğu kez onları— (KRAPP aleti durdurur, dalar, çalıştırır.) yararlı buluyorum, yeni bir ... (Duraksar.) ... geriye dönüş öncesi. Böylesine aptal olabileceğime inanmak doğrusu çok güç. Sesim! Tanrım! Ya dileklerim! (KRAPP'ın da katıldığı kısa gülüş.) Ya da kararlarım! (KRAPP'ın da katıldığı kısa gülüş.) Özellikle içkiyi azaltmak konusundakiler. (KRAPP'ın tek başına kısa gülüşü.) İstatistikler. Son sekizbin küsur saatin binyediyüzü tümüyle içkili mekanlarda tüketilmiştir. Uyanık geçen zamanın yüzde 20'sinden fazlası, hemen hemen yüzde 40'ı. (Susar.) Daha az zamanımı alan bir ... (Duraksar.) ... cinsel yaşamın tasarlanması. Babasının son hastalığı. Gittikçe tavsayan mutluluk arayışı. Barsak açıcı ilaçların sonuçsuzluğu. Gençlik diye ad-

landirdiği şeyle dalga geçmesi ve bittiği için Tanrıya duyduğu şükran. (Susar.)
Bir terslik var burada. (Susar.)
Başyapıtın ... hayalleri. Sonu— (Kısa gülüş.) ağılama duvarına dönüşen.
(KRAPP'in katıldığı uzayan gülüş.) Ne kaldı tüm bu sefaletten? Bir garda, perondaki eski yeşil mantolu bir kız mı? Hayır mı?

(Susar.)

Geçtiğimiz—

(KRAPP aleti durdurur, dalar, saatine bakar, kalkar, sahne gerisine karanlığa gider. On saniye geçer. Mantarın gürültüsü duyulur. On saniye geçer. İkinci kez mantarın sesi gelir. On saniye geçer. Üçüncü kez mantarın sesi duyulur. On saniye geçer. Birden titrek bir sesle söylenen bir şarkı yükselir.)

KRAPP

: (Şarkı söyler.)

Aruk gün bitiyor.

Karanlık çöktü iyice

Gölgeler—

(Öksürük nöbeti tutar. Işığa gelir, oturur, ağzını siler, aleti çalıştırır, dinleme konumuna geçer.)

BANT

: —yıla geleceğe yönelmiş, pırıltılı olduğunu umduğum bir bakışla baktığımda, annemin, güz sonunda, uzun dulluğunun ardından (KRAPP irkilir.) dünyaya veda ettiği kanaldaki evden de söz etmem gerek elbette ve— (Aleti durdurur, bandı biraz geri alır, kulağını alete yaklaştırır, teybi çalıştırır.) dünyaya veda ediyordu, uzun bir dulluk sonrasında, ve—

(Aleti durdurur, kafasını kaldırır, önüne boş gözlerle bakar. Dudakları "dulluk" sözcüğünün hecelerini mırıldanır. Ses duyulmaz. Kalkar, sahne arkasındaki karanlığa gider, kocaman bir sözlükle döner, masaya oturur ve sözcüğü arar.)

KRAPP

: (Sözlükten okur.) Bir erkek —ya da

BANT

kadının— dul olma —ya da kalma—
durumu. *(Başını kaldırır. Afallamış.)*
Olma ya da kalma mı?.. *(Susar. Sözlüğe*
yeniden bakar. Okur.) "Dulluğun koyu
matern elbiseleri." ... Aynı zamanda bir
kuş cinsine verilen addır ... dulluk kuşu
ya da çuha kuşu, erkeğinin siyah tüyleri
... *(Başının kaldırır. Neşeyle.)* Dulluk
kuşu!

(Susar. Sözlüğü kapatır, aleti çalıştırır,
dinleme konumuna geçer.)

: —penceresini görebileceğim bir banka
oturmuşturn, kanalın iki kapağı
arasında. Bir an önce dünya
değiştirmesini arzulayarak, ısırın
rüzgârda oraya çökmüştüm. *(Susar.)*
Kimseler yoktu, yalnızca birkaç
müdavim, dadılar, çocuklar, yaşlı adam-
lar, köpekler. Artık tanıyordum onları
—oh! tabii yalnızca dış görünüşlerini
demek istiyorum! Özellikle bembeyaz
kolah giysiler içinde, benzersiz
göğüsleri olan esmer, güzel genç bir
kızı anımsıyorum, kocaman ve kara bir
körüğü bulunan ve bana cenazeleri
çağırıştıran bir çocuk arabasının
başındaydı. Ona her baktığımda
gözlerini üzerimde buluyordum. Oysa
onunla konuşma cesaretini gösterince
—tanıştırılmamıştık— polis çağırmakla
tehdit etti beni. Sanki namusuna kastet-
miştim. *(Güler. Susar.)* Yüzü! Gözleri!
Zebercetten ... farksızdı! *(Susar.)* Neyse
... *(Susar.)* Oradaydım— *(KRAPP aleti*
durdurur, dalar, yeniden çalıştırır.) şu
silindire benzeyen kahverengi pis pan-
jurlardan biri indiğinde, orada. Küçük
beyaz bir köpeğe top atıyordum. İşte
böyle. Tanrı bilir hangi nedenle başımı
kaldırmış bulundum ve gördüm. Her
şey olup bitmişti sonunda. Elimde topla
bir süre daha orada kaldım, küçük
köpek havlıyor ve ön ayaklarıyla geri

vermemi isteyen hareketler yapıyordu.
(Susar.) Saniyeler. Annemin saniyeleri,
benim saniyelerim. (Susar.) Köpeğin sa-
niyeleri. (Susar.) Köpeğe topunu
uzattım sonunda, ağzına aldı, usul usul.
Küçük, eski, siyah, sert, sağlam
kauçuktan yapılmış bir toptu. (Susar.)
Son nefesime kadar elimde hissedeyim
onu. (Susar.) Saklamalıydım.
(Susar.) Ama köpeğe verdim.

(Susar.)

Neyse ...

(Susar.)

Dalgakıranın ucunda, uğuldayan
rüzgârda her şeyi tümüyle kavradığım,
o belleğe kazınmış, hiç unutamaya-
cağım Mart gecesine kadar, ruhsal ola-
rak karanlık ve yoksulluk içinde
geçirilmiş bir yıld. Sonunda
görebilmiştim. İşte sanırım bu akşam
özellikle kaydetmem gereken bu,
çalışmalarım sonlandığında, bende
oluşturduğu mucizeden ... (duraksar.) ...
içimde tutuşturduğu ateşten, ne iyi ne de
kötü bir anının kalmayacağı günlere
saklamak için. O zaman bir anda
gördüğüm, tüm yaşantıyı güdüleyen
inancın, yani— (KRAPP sabırsızca aleti
durdurur, bandı ileri alır, tekrar
çalıştırır.) —granitten büyük kayalar ve
deniz fenerinin ışığında fişkıran
köpükler ve bir pervane gibi dönüp
duran rüzgârölçer, sonunda anlamıştım
bastırmak istediğim once karanlığın
aşlında benim için en olumlu—
(KRAPP küfrederek, aleti durdurur, bandı
ileri alır, yeniden çalıştırır.) —
fırtınanın ve gecenin bitimine değin bu
çağrışım sürdü güçlü bir biçimde, aklın
ışığında ve— (KRAPP daha yüksek
sesle küfrederek, aleti durdurur, bandı
ileri alır yeniden çalıştırır.) yüzüm
göğüslerinde, elim tenindeydi. Orada

kıptısız yatıyorduk. Ama altımızdaki her şey yavaş yavaş kımıldıyordu, yukarıdan aşağıya, bir yandan öte yana. (Susar.)

Gece yarısını geçti. Böylesine bir sessizlik, görülmüş şey değil. Yeryüzünde sanki, canlı kalmamış.

(Susar.)

Burada biliyorum—

(KRAPP aleti durdurur, bandı geri alır, yeniden çalıştırır.) — gölün

yukarılarında, sandalla, kıyıya yakın yüzdük sonra, sandalı açıklara götürüp, akıntıya bıraktık. Sandalın içine elleri başımın altında gözleri yumulu uzanmıştı. Güneş iyice yakıyordu, azıcık esinti vardı. Tam sevdiğim gibi bir parça çalkantılıydı su. Kalçasında bir sıyrık ilişti gözüme, nedenini sordum ona. Üzüm toplarken diye yanıtladı. Bana sonu umutsüz görünüyor dedim, yeniden, sürdürmekte bir yarar yoktu, gözlerini açmaksızın onayladı beni.

(Susar.) Yüzüme bakmasını istedim ondan, kısa bir süre sonra— (Susar.) —

kısa bir süre sonra baktı ama güneş yüzünden azıcık aralamıştı gözlerini. Işığını kesmek için üzerine eğildim ve gözleri açıldı. (Susar. Alçak sesle.) İçine aldı beni. (Susar.) Sazlıkların arasına sürüklendik, sandal orada çakılı kaldı, kamışlar sandalımızın önünde nasıl da bükülüyorlardı bir iç çekişle! (Susar.) Üstüne uzandım, yüzüm göğüslerinde, elim tenindeydi. Orada kıptısız yatıyorduk. Ama altımızdaki her şey yavaş yavaş kımıldıyordu, yukarıdan aşağıya, bir yandan öte yana.

(Susar.)

Gece yarısını geçti. Böylesine—

(KRAPP aleti durdurur, dalar. Sonunda ceplerini karıştırır, muz bulur, çıkarır, yakından bakar, yerine koyar, cebini

karıştırır, zarfı çıkarır, karıştırır, zarfı yerine koyar, saatine bakar, kalkar ve sahne gerisine karanlığa gider. On saniye geçer. Kadehe çarpan şişenin gürültüsü duyulur, sonra kısa bir sifon sesi. On saniye geçer. Yeniden yalnızca kadehe çarpan şişenin gürültüsü gelir. On saniye daha geçer. Kararsız adımlarla ışığa gelir, masanın önüne gider, anahtarlarını çıkarır, gözlerine yaklaştırır, bir anahtar seçer, birinci çekmecenin kilidini açar, içine bakar, elini gezdirir, bir makara çıkarır, yakından bakar, çekmeceyi kilitlet, anahtarları yeniden cebine sokar, gidip oturur, aletten makarayı çıkarır, sözlüğün üzerine koyar, boş makarayı alete yerleştirir, cebinden zarfı çıkarır, arkasına bir göz atar, masaya bırakır, aleti çalıştırır, boğazını temizler, kaydetmeye başlar.)

KRAPP

: Şimdi, otuz yıl önceki ben olduğunu sandığım şu hıyarağasını dinledim, bu kadar aptal olabileceğime inanmak güç. En azından geçmişte kaldığı için Tanrıya şükürler olsun. (Susar.) Gözleri! (Dalar, sessizliği kaydettiğini fark eder, aleti durdurur, dalar. Sonunda.) Her şey buradaydı, tüm— (Aletin kaydetmediğini fark eder, çalıştırır.) Her şey buradaydı, bu yaşlı kokuşmuş gezegendeki her şey, tüm ışık ve karanlık ve yüzyılların ... (Duraksar.) ... şöleni! (Bağırır.) Evet! (Susar.) Rahat bırakın şunu! Tanrım! İyi çalışmaz sonra, akli karışır! Tanrım! (Susar. Yorgun.) Neyse, belki de haklıydı. (Sessizlik.) Belki de haklıydı. (Dalar. Farkına varır. Aleti durdurur. Zarfı bir göz atar.) Hıh! (Zarfı buruşturur ve atar. Dalar. Aleti çalıştırır.) Söylenecek bir şey yok, bir tek söz bile. Şimdi bir yıl nedir ki? Hep aynı ekşimiş mide ve

ızdırap verici kabızlık. (Susar.) Makara sözcüğüyle eğlenme. (Neşeyle.) Makarra! Son yarım milyon saniyenin en mutlusu. (Susar.) Onbiri toptan fiyatına denizaşırı halk kütüphanelerine satılmış onyedinci nüsha. Tanınmaya başladın işte. (Sessizlik.) Bir sterlin, altı şilin ve birkaç da peni, sekizdi galiba. (Sessizlik.) Yaz bitmeden bir iki kere sürtünerek dışarıya çıktım. Bir parkta oturdum donarak, düşlere boğulmuş, ölmeye can atarak. Kimseler yoktu. (Susar.) Son hayaller. (Sertçe.) At içine! (Susar.) Günde bir sayfa okurdum Effie'yi, gözlerim körleşircesine, hâlâ ağlayarak. Effie ... (Sessizlik.) O kızla Baltık'ın yükseklerinde, çamların ve tepelerin arasında mutluluğu tadabilecek miydim? Ben? (Susar.) Ya o kız? (Susar.) Hıh! (Susar.) Fanny geldi bir iki kez. Bir fahişe kalıntısı, kemik yığını. Pek bir şey yapamamam da, otuzbirden iyi olduğunu sanıyorum. Sonuncusunda hiç de kötü değildi. Bu yaşta nasıl beceriyorsun, hayret doğrusu demişti bana. Bedenimi tüm yaşantım boyunca ona sakladığımı söylemiştim. (Sessizlik.) Bir kere kısa pantolonla dolatığım günlerdeki gibi, akşam duasına kiliseye gittim. (Susar. Şarkı söyler.)

Artık gün bitiyor,
Karanlık çöktü iyice.
Gölgeleri— (öksürür, sonra zor
duyulur bir sesle)—akşamın
Çekiliyor yavaşça göğe.

(Soluyarak.) Uyumuşum, oturduğum
sıradan dııştım. (Susar.) Bazı geceler
kendime sormuşumdur, son bir gayret
sarf etsem, belki de— (Susar.) Hadi
bitir içkini de, git yatağına zıbar. Bu
zırvaları sabah sürdürürsün. Ya da bura-
da kes artık. (Susar.) Burada kes artık.

(Susar.) Karanlıkta iyice yerleş, sırtını yastığına daya — ve dolaş bakalım. Bir Noel arifesinde yeniden gezin vadide, kırmızı meyveli çobanpüsküllerinden toplamak için. (Susar.) Bir pazar sabahı yeniden uğra Croghan'a, sisin içinde köpekle birlikte dur ve dinle çan seslerini. (Susar.) Ve böylece sürsün. (Susar.) Yeniden yeniden. (Susar.) Tüm bu bildik sefalet. (Susar.) Bir defa yetmezdi sana. (Susar.) Uzan yat üzerine onun. (Uzun sessizlik. Birden aletin üzerine eğilir, durdurur, bandı çeker alır, uzağa fırlatır, öteki bandı yerleştirir, istediği bölüme kadar ileri alır, çalıştırır, önüne bakarak dinler.)

BANT

: —üzüm toplarken diye yanıtladı. Bana sonu umutsuz görünüyor dedim, yeniden sürdürmekte bir yarar yoktu, gözlerini açmaksızın onayladı beni. (Susar.) Yüzüme bakmasını istedim ondan, kısa bir süre sonra — (Susar.) — kısa bir süre sonra baktı ama güneş yüzünden azıcık aralamıştı gözlerini. Işığını kesmek için üzerine eğildim ve gözleri açıldı. (Susar. Alçak sesle.) İçine aldı beni. (Susar.) Sazlıkların arasına sürüklendik, sandal orada çakılı kaldı, karnışlar sandalımızın önünde nasıl da bükülüyorlardı bir iç çekişle! (Susar.) Üstüne uzandım, yüzüm göğüslerinde, elim tenindeydi. Orada kıpırtısız yatıyorduk. Ama altımızdaki her şey yavaş yavaş kimildiyordu, yukarıdan aşağıya, bir yandan öte yana. (Susar. KRAPP'ın dudakları oynar. Ses çıkmaz.)

Gece yarısını geçti. Böylesine bir sessizlik görülmüş şey değil. Yeryüzünde sanki canlı kalmamış.

(Susar.)

Burada bitiriyorum bu makarayı.

Kutu — (Susar.) üç, makara — (Susar.)

—beş. *(Susar.)* Belki de en güzel yılların geçmişte kaldı. Bir mutluluk olasılığının varolduğu zamanlar. Ama artık geri gelmelerini istemem. Şimdi bendeki bu ateşle geri dönsünler istemem. Hayır, artık istemem.
(KRAPP, kıpırtısız durur, önüne boşluğa bakar. Bant sessizlik içinde döner.)

PERDE